

TEOSOFISIA ESITELMIÄ N:o 4

MITÄ ON KRISTINUSKO?

KOLME ESITELMÄÄ
PITÄNYT

PEKKA ERVAST

HELSINGISSÄ 1908
TEOSOFINEN KIRJAKAUPPA JA KUSTANNUSLIIKE

HELSINKI 1908
KIRJAPAINO-OSAKEYHTIÖ SANA

Mitä on kristinusko?

I.

Oliko Jeesus Jumala vai ihminen?

Jos viisikymmentä vuotta sitten tässä maassa olisi tehty kysymys: „mitä on kristinusko?“, niin epäilemättä kaikki uskovaiset — ja miltei kaikki, jotka kutsuivat itseään kristityiksi, — olisivat ihmetelleet sellaista kysymystä ja närkästyneinä huudahtaneet: „Mitä kristinusko on! Senhän kaikki tiedämme. Se jos mikään on meillä ollut selvänä pienestä asti, sillä mehän olemme kristityitä“. Näin olisi sanottu 50 vuotta sitten, sillä silloin ei oltu eri mieltä tästä kysymyksestä. Kaikissa lahkoissa niinkuin kirkossa oltiin pääkohdista yhtä mieltä.

Mutta meidän päivinämme on toisin. Tähänkin maahan on tullut sivistyneestä maailmasta sellainen ajattelun aalto, joka on herättänyt ihmiset horroksestaan ja pakottanut heitä ajattelemaan kysymystä. Sosialistisen ja materialistisen hyökylaineen kanssa on maahamme tullut paljo epäilystä, ja monet kieltäjät ovat ruvenneet sanomaan: „Kristinusko niinkuin kaikki uskonto on suuremmissa tai vähemmässä määrässä humpuukia, mielikuvitusta“. Ja toiset taas sanovat: „Ei kristinusko ole ollenkaan sitä, mitä kirkko on sanonut sen olevan, vaan jotakin aivan toista. Jeesus on opettanut toisin kuin kirkkoissa opetetaan“.

Sentähden ne, jotka sydämessään tunsivat tahtovansa uskontoa puolustaa, kaikkialla maailmassa tekivät itselleen kysymyksen: mitä on todella uskonto? ja mitä on kristinusko? Nykyään tehdään näitä kysymyksiä sekä kirkon sisällä että ulkopuolella, eikä ainoastaan meidän maassa vaan ympäri sivistynyttä maailmaa on näin jo kauemman aikaa kysytty. Ja vastauksia on tähän tullut monenlaisia.

Kirkon ulkopuolella ihmiset sellaiset kuin Leo Tolstoi Venäjällä ja hänen oppilaansa Järnefelt täällä Suomessa tuntevat olevansa hyvin vakaantuneita kristityitä mutta vakuuttavat, että kristinusko on jotakin aivan toista kuin kirkonoppi. Mutta me huomaamme, että myöskin kirkollisissa, teologisissa piireissä aletaan pohtia tätä kysymystä, ja vaikka meillä Suomessa toistaiseksi on vain muutamia vapaamielisempiä tutkijoita, niin ulkomailla on tähän kysymykseen pantu paljon enemmän huomiota. Saksassa on esim. sellaisia teologeja kuin Harnack ja pastori Gustaf Frenssen, tunnetuimpia mainitakseni, ja Englannissa sellaisia kuin pastori Campbell y. m., jotka kaikki ovat ruvenneet perinpohjaisemmin pohtimaan kysymystä, mitä kristinusko on, ja syventyneet niihin pyhiin kirjoihin, joita kutsutaan kristillisiksi, päästäkseen niiden kautta ensikätiseen tietoon.

Tämä kysymys kristinuskosta on meidän aikamme päivänkysymys, sillä aletaan epäillä, ettei kristinusko olekaan aivan sitä, mitä kirkko on opettanut sen olevan, mutta toiselta puolen ei olla päästy mihinkään lopulliseen tulokseen tästä äärettömän tärkeästä ja mieltäkiinnittävästä asiasta. Olen ottanut tämän kysymyksen kolmen esitelmän aiheeksi, ja aineemme jakaantuu itsestään kolmeen osaan. Ensiksi kysymme: „Kuka on Jeesus, tuo olento, joka on koko kristinuskon keskuksena?“ ja toinen kysymys, joka heti luonnostaan astuu eteemme, on: „Mitä hän on opettanut? Mikä on Jeesuksen oppi?“ ja kolmas kysymys on: „Mitä on kirkonoppi, kuinka se on ymmärrettävä, onko sillä järkevää sisältöä?“

Tänä iltana siis on aineemme: Kuka oli Jeesus, eli toisin sanoin: oliko Jeesus Jumala vai ihminen? Meillä on tähän kysymykseen tarjolla kolme vastausta, oikeastaan kaksi uutta ja yksi vanha, se, johon lapsuudestamme olemme tutustuneet. Ensimmäinen, ennestään tuttu vastaus on siis kirkon antama, toinen on se, jonka saamme uudemmilta tutkijoilta, raamatunkriitikoilta y. m., ja kolmas vastaus on se, minkä saamme teosofiselta maailmankatsomukselta.

Kirkko tähän kysymykseen vastaa niinkuin tiedämme seuraavasti: Jeesus oli Jumala, itse Jumala, joka ilmestyi maan päälle. Ainoastaan jos tämän uskomme, ymmärrämme evankeliumia ja tiedämme, mitä

kristinusko on. Näin sanoo kirkko ja kaikki kristityt lahkot. He tosin lisäävät, että Jeesus myös oli todellinen ihminen, mutta me huomaamme, että tämä selitys oikeastaan on toisarvoinen; sillä on ainoastaan tahdottu sanoa, että hän ilmestyi todellisessa ihmismuodossa, että hänellä oli ihmisruumis ja inhimilliset tunteet ja ajatukset, mutta itse asiassa kirkon vastaus keskittyy siihen, että Jeesus oli Jumala, joka tänne ilmestyi, eikä mitään muuta. Tämä on yksi vastaus ja se epäilemättä jotakin selittää. Jos avaamme raamatun ja luemme Jeesuksen elämäkertaa, näemme siinä paljon sellaista, joka tuntuu mahdottomalta, jos se olisi ihmisestä kerrottua. Siinä kerrotaan hänen tehneen sellaisia yliluonnollisia töitä, joita ei meistä kukaan muu saata tehdä. Mutta Jumalana ollen hän kyllä on voinut niitä tehdä. Sentähden kirkon vastaus voi meitä tyydyttää, kun emme muuta pyydä emmekä enempää tutki, ja se on pitkinä vuosisatoina tyydyttänyt miljonnia ja tyydyttää vielä tänä päivänä miljonnia, sillä se todellakin selittää Jeesuksen personallisuuden ainakin eräissä tärkeissä pääkohdissa. Mutta voimmeko me, jos tahdomme kysymystä perinpohjin tutkia, tyytyä tähän yksinkertaiseen selitykseen, että Jeesus oli Jumala? Ei, ainakaan se ei tule helpoksi. Tosiseikkojen valossa se ei tule helpoksi. Ja minkälaisen tosiseikkojen? Sellaisten, jotka meille on tarjonnut vertaileva uskonnotutkimus. Tämä uusi tieteellinen tutkimus syntyi viime vuosisadalla ja on tuonut nähtäväksi tosiseikkoja, jotka meille paljastavat sen merkillisen asian, että tämä kristinusko ei ole ainoa uskonto, jossa on tällaisia oppeja ja tällainen suuri keskushenkilö kuin Jeesus Kristus. Kaukana siitä, että Jeesus olisi ainoa ihminen maan päällä, jota olisi sanottu ihmiskunnan vapahtajaksi ja Jumalaksi, on hän itse asiassa yksi monesta. Maailmassa on tätä nykyä useampia suuria uskontoja — ennen on ollut muita, jotka nyt ovat maan päältä hävinneet — ja kaikissa näissä on opetettu ja opetetaan jotakuinkin samoja oppeja elämästä ja kuolemasta, ihmisen tarkotuksesta ja hyvästä tiestä. Ja mikä on tärkeämpää: kaikissa on ollut tällainen keskushenkilö, tällainen merkillinen mahtava jumalallinen ihminen, jonka ympärille uskonto ikäänkuin on rakentunut. Kristinuskossa on Jeesus, mutta Buddhanuskossa on Gautama Buddha, hinduismissa Krishna tai Raama tai joku muu Jumalan ilmestys eli Avataara, Muhametinuskonnossa profeetta Muhamed. Ja jos katsomme vanhoja uskontoja, on meillä Zoroasterin usko, josta nyt on jällellä vain muutamia tuhansia parsilaisia Bombayssa; sen keskushenkilönä on Zoroaster. Egyptin hävinneessä uskonossa oli keskushenkilönä Horus ja Osiris, babylonilaisilla oli Tammuz, meksikkolaisilla, joista nyt on vain muistomerkkejä jällellä, oli jumalallisena vapahtajana Quetzalcoatl.

Näistä kaikista suurista merkillisistä olennoista kerrotaan samaa. He olivat kaikki uskontojensa alkuunpanijoita, opettajia, jotka kokosivat ympärilleen opetuslapsia ja joita myöhemmin ruvettiin palvelemaan jumalallisina olentoina, jotka olivat tulleet maan päälle ihmisiä pelastamaan. Heitä sanotaan vapahtajiksi ja kerrotaan, että he tulivat pelastamaan ihmiskunnan synnistä, pahasta ja kärsimyksestä. Ja ihmeellistä on, että kertomukset näistä olennoista, joita silloin tällöin on esiintynyt maan päällä, ovat melkein yksityiskohtaisesti yhtäpitäviä. Useimmat heistä ovat muka syntyneet neitseistä, kärsineet ihmiskunnan puolesta ja kuolleet, monet ristilläkin. Heistä kerrotaan, kuinka he sitten ovat nousseet ylös taivaaseen ja astuneet alas helvettiin. Tämän totuuden on meille esittänyt vertaileva uskonnotutkimus, emmekä voi sitä väittää vääräksi, sillä meillä on edessämme historialliset todistuskappalet.

Ja silloin ihmetellen kysymme: „Kuinka tämä on ymmärrettävissä, kuinka selitettävissä? Onko Jumala monta kertaa ilmestynyt maan päälle vai ovatko kaikki nämä kertomukset saman arvoisia siinä merkityksessä, että kaikki ovat mielikuvituksen tuotteita?“ Tutkimus osottaa kumoamattomasti, että Jeesus Kristus ei ole Jumala, eli sitten Jeesus on samalla tavalla Jumala kuin nuo muut ovat. Näin todistaa tutkimus, emmekä voi siihen mitään. Meidän on tunnustettava, että kirkon vastaus on puolinen.

Mitenkä kirkko vapautuu tästä pulmasta? Me tiedämme, että kun katoliset papit tulivat Intiaan ja kuulivat Krishnasta kerrottavan aivan samaa kuin Kristuksesta, päättivät he, että perkele oli pakanoille ilmottanut jo ennen Kristuksen syntymää sen saman totuuden, mikä sitten Jeesuksen kautta tuli ilmi, estääkseen heitä uskomasta todellista totuutta. Tämä oli sangen kummallinen selitys, että vanhempi usko oli perkeleen tuoma jäljennös nuoremasta, mutta se on aivan johdonmukainen selitys kristityille, jotka uskovat, että heidän opettajansa oli ainoa oikea ja oli Jumala. On luonnollista, että he koettivat pulmasta päästä vetoomalla tuohon vanhaan syntipukkiin — perkeleeseen —, mutta tämä ei ole mikään tieteellinen ratkaisu.

Tulemme nyt toiseen vastaukseen, siihen, jonka uudemmat tutkijat antavat. Emme silloin puhu ainoastaan teologisista tutkijoista vaan myöskin kirkon ulkopuolella olevista. Kaikki he kuitenkin yhdessä suhteessa ovat yksimielisiä, kaikki näet vastaavat: Jeesus oli ihminen. Näin vastaa Tolstoi, näin Frenssen — ehkä olette lukeneetkin hänen pienen kirjansa: Jeesuksen elämä — näin vastaavat vanhemmat kriittiset tutkijat, Strauss, Renan. Kun silloin kysymme: „Mistä tämän tiedätte? Kuinka voitte todistaa, että Jeesus oli vain ihminen?“, he vastaavat vetoamalla raamattuun. Kirkkokin oli vastauksensa tueksi vedonnut raamattuun, mutta etupäässä Paavalin kirjeisiin. Paavali muka aivan selvästi todistaa, että Jeesus oli Jumala, joskaan se ei evankeliumeissa niin selvästi ilmenisi. Mutta nämä uudemmat tutkijat vetoavat myöskin raamattuun. He ovat tunnollisten ja pitkällisten tutkimusten nojalla tehneet päätelmänsä, he ovat kriittisesti tutkineet raamatun alkutekstejä ja kaikkea kirjallisuutta, mitä on saatavana kristikunnan varhaisimmilta ajoilta; ja he sanovat: jos tahdomme oppia tuntemaan Jeesuksen historian, hänen elämäkertansa ja hänen personallisuutensa, niin meidän ei ole käännettävä Paavalin kirjeisiin, sillä ne ovat suorastaan erehdyttäviä, ne eivät sisällä samaa henkeä kuin Jeesuksen oppi. Paavali ei ollut Jeesuksen opetuslapsi, hän ei tuntenut Jeesusta personallisesti. Vasta Jeesuksen kuoleman jälkeen hän tuli kristityksi ja sai täten käsityksensä Jeesuksesta vasta perästöpäin. Ja Paavali ehkä laitti Jeesuksen historiasta sen teologisen, mystillisen kertomuksen, mikä on kirkon oppina meille säilynyt. Mutta kun kriittisesti näitä kirjoituksia tutkitaan ja tehdään johtopäätöksiä, ovat Paavalin kirjeet kaikkein vähimmän luotettavat, mitä tulee Kristukseen, vaikka Paavalin kirjeet ovatkin miltei ainoat kirjat uudesta testamentista, jotka ovat meille säilyneet alkuperäisessä muodossaan.

Sitävastoin se lähde, josta meidän on ammennettava tietoa Jeesuksesta, on evankeliumit. Niistä opimme tuntemaan Jeesuksen historian ja hänen personansa. Ja kun kysymme: kaikista evankeliumeistako? — vastaavat tutkijat: ei suinkaan, vaan ne järjestyvät oman arvonsa mukaan. Niinpä Johanneksen evankeliumi on historiallisesti kaikkein vähimmin luotettava. Siinä on Jeesuksen suuhun pantu paljon yleviä puheita ja kauniita sanoja, mutta niiden todenperäisyydestä ei ole meillä tietoa. Kertomuksen yleiskohtiin nähden se evankeliumi ei ole luotettava. Muut evankeliumit siis muodostavat sen pohjan, jolle meidän on rakennettava käsityksemme Jeesuksesta. Ja näistä kolmesta — n. k. synoptisista evankeliumeista — on vanhin ja historiallisesti luotettavin Markuksen evankeliumi. Tämän ovat tutkijat huomanneet ja asettaneet Markuksen yksinkertaisen evankeliumin lähteeksi, josta on ammennettava Jeesuksen ulkonaisen historian selville saamiseksi. Sitten Mateuksen evankeliumi lisää Markuksen evankeliumista saatuun historiaan Jeesuksen sanoja ja puheita ja Luukaan evankeliumi vielä täydentää edellisiä, turvautuen milloin Markuksen esitykseen milloin Mateuksen käyttämään puhekokoomaan.

Kun näin evankeliumit luokitetaan historiallisen arvonsa mukaan, saamme niistä jotakuinkin täydellisen kuvauksen Jeesuksen personasta ja historiasta. Ja silloin — väittävät nämä tutkijat — selviää meille aivan ilmeisesti, että Jeesus oli ihminen. Hän ei koskaan kutsunut itseään Jumalaksi, vaan hän sanoo itseään Jumalan pojaksi. On selvä, että myöhemmin on syntynyt kaikenmoisia lisäyksiä Jeesuksen kertomukseen. Evankeliumit eivät näet tulleet heti kirjoitetuiksi, vaan niinkuin nimikin sanoo ovat ne ainoastaan kertomusten mukaan kirjoitettuja: „evankeliumi Mateuksen mukaan, Markuksen mukaan“ j. n. e. Minä en tässä voi syventyä niihin todisteluihin ja perusteluihin, joiden nojalla uudemmat tutkijat väittävät, että Jeesus oli ihminen, mutta voitte lukea siitä esim. Frenssenin kirjasta Jeesuksen Elämä. Se kirjanen on kaunis ja mieltäylentävä, sillä Jeesuksen persona on niin korkea ja puhdas, että hän on suurenmoisesti vaikuttanut kaikkiin tutkijoihin, jotka ovat hänen elämäänsä syventyneet. Heidän täytyy ihmetellä sitä puhtautta, jaloutta ja suuruutta, mikä hänen personastaan ilmenee. Ja yhdessä suhteessa hän oli aivan toisenlainen ihminen kuin me muut, siinä että hänellä oli voittamaton ja horjumaton usko Jumalaan, Isään, että hän täydellisesti antautui tuon näkymättömän Jumalan johdettavaksi ja viimein meni kuolemaan sen sisäisen elämän puolesta, mikä hänellä oli. Hänen elämänsähistoriansa on erinomaisen opettava kaikille niille, jotka todella tahtovat ihanteen puolesta elää. Me ihmiset olemme monessa suhteessa huonoja ja onnistumattomia sielullisesti, me huomaamme itsessämme paljon paha ja heikkoutta, mutta samalla huomaamme itsessämme halun nousta ja pyrkiä ylöspäin parempaan elämään, tavotella hyvää, totuutta. Mutta samalla kuin meillä on tämä sisällinen halu, saamme tehdä mieltä masentavia kokemuksia oman

heikkoutemme suhteen. Nyt Jeesus oli ihminen, jossa tämä sisäinen pyrkimys oli suurempi kuin kenessäkään muussa. Ja vielä enemmän. Hän todella saattoi elää tuollaista suurta elämää, joka hetki voittaa itsensä ja kärsiä mitä tahansa sen totuuden ja sen ihanteen puolesta, jota hän hengessään palveli, hän saattoi mennä kuolemaan Jumalansa puolesta. Hän on esimerkki kaikille niille, jotka tavoittelevat ihanteellista elämää.

Näin sanovat nämä kriittiset tutkijat. He ihailevat Jeesusta suuresti, hän on heidän mielestään merkillisin ihminen, mikä koskaan on elänyt maan päällä, mutta ei sen kautta että hän olisi Jumala, vaan sentähden että hän oli niin syvästi ihminen, joka todella toteutti kaiken sen, mikä meille muille ihanteena väikky. Meidän täytyy myöntää, että nämä tutkijat ovat tehneet suuren työn. He ovat Jeesuksen kasvoilta poistaneet sen hunnun, joka aina ennen esti meitä hänessä näkemästä ihmistä. Nyt voimme nähdä, että hänelläkin oli taisteluita, oli tuskan ja katkeruuden hetkiä, mutta samalla näemme, että hän aina voitti, hän voitti aina itsensä kaikissa kiusauksissa.

Mutta juuri sentähden, että Jeesus oli näin merkillinen ihminen, on hän näille uudemmmille tutkijoille jäänyt arvotukseksi, vaikka ovatkin hänessä niin paljon totuutta nähneet. He eivät osaa häntä selittää. He kieltävät ensiksikin hänen ihmetyönsä. He eivät osaa muuta kuin sanoa, että useimmat hänen ihmetöistään ovat taruja ja legendoja. Muutamille he myöntävät totuuden arvon. Hän kyllä osasi parantaa sairaita, sanovat tutkijat. Hänen mahtava personallisuutensa vaikutti ihmisiin niin, että he uskoivat häneen, ja tämä usko heidät paransi. Näemmehän vielä tänä päivänä, että vahva usko voi parantaa sairaita. Mutta muut ihmetyöt ovat enimmäkseen taruja ja myöhempiä lisäyksiä, päättävät tutkijat. Mutta he eivät osaa selittää, miksi Jeesus oli sellainen kuin hän oli, miksikä me muut ihmiset olemme niin heikkoja ja huonoja verrattuina tähän ihanneihmiseen. He tunnustavat itse, että Jeesuksen sielunelämä on mysteeri. Professori Harnack sanoo nimenomaan, että meille aina on jäävä salaisuudeksi, minkätähden Jeesus oli sellainen ihmeellinen olento, kuinka hän oli sellaiseksi kehittynyt.

Tämä tosiasia on sellainen, ettemme voi sitä pintapuolisesti tai kevytmielisesti sivuuttaa. Tutkiessamme Jeesuksen elämää ja tutkiessamme muiden suurten uskonsankarien elämää, huomaamme, että se oli yläpuolella meikäläisten elämää, että heidän elämänsä todella oli tarumaisen puhdasta ja ylevää, että he loivat siunausta ympärilleen kaikkialle. Mutta emmekö voi mistään saada selvitystä tähän? Onko näiden suurten sielujen elämä aina jäävä meille salaisuudeksi, niinkuin tutkijat väittävät? Eikö ole mitään tyydyttävää vastausta tähän kysymykseen? Minun ymmärtääkseni on, ja se vastaus on teosofinen.

Ja minkä vastauksen antaa nyt tämä kolmas katsantokanta — teosofinen maailmankatsomus? Se sanoo: Jeesus oli ihminen mutta hän oli samalla Jumala. Kuinka tämä on ymmärrettävissä? Eikö tämä ole sama vastaus kuin kirkon antama? Näin lyhyesti lausuttuna se voi tuntua samalta, mutta teosofia selvittää, millä tavoin Jeesus oli Jumala ja millä tavoin hän oli ihminen. Mitenkä Jeesus siis oli ihminen? Siten kuin me kaikki olemme ihmisiä. Ja mitenkä hän oli Jumala? Siten kuin me kaikki olemme Jumalia. Teosofisen maailmankatsomuksen valossa jokainen ihminen on Jumalan Poika, jokaisessa ihmisessä asuu Jumala. Tämä ei ole mitään kevytmielistä, mitään pintapuolista vaan se on syvä totuus. Se merkitsee, että jokainen meistä on jumalallinen henki, että me kaikki olemme Jumalasta syntyneet, siitä suuresta Elämästä ja Tajunnasta, joka on kaiken näkyväisen takana. Elämä ei ole mitään kuollutta, tajutonta, järjetöntä, vaan se on järjestänyt ja itsetietoista, se on meille käsittämätön ja selittämätön Jumaluus. Tämä suuri maailmankaikkeus ei ole mikään leikkityö, mikään sokeain voimain tulos, vaan sen takana on ikuinen järki, ikuinen viisaus ja voima, ikuinen tajunta. Me emme osaa sitä selittää, sillä me olemme pienempiä kuin se, mutta Se on ja me olemme Sen poikia. Me ihmiset olemme kaikki tämän hengen lapsia. Uskonnollisella kielellä on sanottu, että ihminen on Jumalan yksisyntyinen poika, Jumalasta yksin syntynyt. Mutta tämä on ihmisen sisäisin salaisuus ja me tavalliset ihmiset emme ole siitä tietoisia. Me emme ole vielä itsetietoisia Jumalan poikia vaan me olemme vasta kehittymässä tietoon siitä. Jokainen ihminen tulee kerran tietoon siitä, että hän on Jumalan Poika, henkinen, ikuinen olento, Isästä Jumalasta syntynyt. Ja millä tavalla tämä kehittyminen tapahtuu? Siten että ihminen monta kertaa syntyy tänne maan päälle, täällä kokee, viisastuu ja vähitellen herää tietoiseksi siitä, kuka hän on. Se sisäinen kaipuu, jonka kaikki tunnemme sisässämme, se

ihmisessä aikaa myöden voittaa yhä enemmän alaa, kunnes se lopulta tulee kaikkia muita himoja ja pyrkimyksiä voimakkaammaksi. Lopulta jää ihmiseen jälelle vain tämä yksi halu ja silloin alkaa hänessä herätä tieto siitä, että hän on Jumalan Poika, että hänen elämällensä on korkea päämaali. Ja silloin hän alkaa tehdä henkistä työtä ja todenteolla kasvattaa itseään voidakseen toteuttaa jumalallisen elämänsä.

Kahdenlainen on se keino, millä inhimillinen henki, joka alussa on itsetiedoton kuin lapsi, kehittyy tietoon siitä, että se on Jumalasta lähtenyt. Ensiksi siten, että se syntyy tänne maan päälle kerran toisensa perästä ja saa yhä uudelleen tilaisuutta kokea hyvää ja pahaa, oikeaa ja väärää ja siten vähitellen oppia. Ja toiseksi, kun se on nähnyt, että elämällä on päämäärä, niin on sille välttämätöntä alkaa itseään kehittää ja itsetietoisesti pyrkiä toteuttamaan jumalallisen elämän itsessään. Näin ihminen kahdella tavalla kehittyy, ulkonaisen elämän ja sisällisen pyrkimyksen kautta.

Ja kuka nyt oli Jeesus? Jeesus oli ihminen sellainen, joka oli kehittynyt päämaaliin, saavuttanut sen Isän tuntemisen, sen itsetiedon, jonka mekin kerran saavutimme. Jeesus oli ikäänkuin vanhempi veli, siten että hän ennen muita oli tullut päämäärään ja ehkä siten että hän oli tullut ihmiseksi alemmasta muodosta ennen kuin me ja siten että hän suurella voimalla, päättävyydellä ja kestävyydellä monen elämän läpi oli ponnistanut ja pyrkinyt ja lopulta päässyt täydelliseen Jumalan tuntuun. Ja kun ihminen on päässyt Jumalan tuntuun, silloin hän on yhtynyt Jumalaan, sillä aina kun jonkun totuuden olemme saavuttaneet, on se totuus meissä itsessämme. Jollei meillä olisi tajunnassamme kuva tästä maailmasta, niin emme tietäisi siitä mitään. Kun tunnemme Jumalan, merkitsee se, että Jumala on meissä tullut eläväksi, että olemme täytyneet Jumalalla ja voimme sanoa olevamme yhtä Isän Jumalan kanssa, niinkuin Jeesus sanoi. „Joka minut näkee, hän näkee Isän.“ Ainoastaan täydellinen ihminen voi näin sanoa, sellainen kuin Jeesus, Buddha, Zoroaster, Krishna tai muut suuret opettajat. Mutta täydellinen ihminen voi todella näin sanoa. Niinkuin Jeesus oli tämän päämäärän saavuttanut, niin ovat monet muut sen saavuttaneet. Kaikki eivät ole julkisesti esiintyneet maan päällä. Heillä ei ole ollut sellaista tehtävää kuin Jeesuksella. Elämässä vallitsee täydellinen lainmukaisuus ja sentähden ei ole aina sallittu, että maan päällä esiintyisi tällainen suuri ihminen, joka on tiedon saavuttanut. Vain silloin tällöin astuu ihmiskunnan keskelle ihmeellinen ihminen. Ja mikä on silloin semmoisen ihmisen tehtävä? Mikä oli Jeesuksen tehtävä? Niinkuin hän itse sanoi: „Sitä varten olen minä maailmaan tullut että julistaisin totuuden.“ Ja se totuus, jonka hän julisti, oli se, että kaikki olemme Jumalan lapsia. „Olkaa sentähden täydellisiä niinkuin teidän taivaallinen Isänne on täydellinen.“ Se on hänen sanomansa maailmalle.

Tällainen oli Jeesus. Hän siis oli ihminen, mutta samalla hän oli Jumala. Hän ei ollut Jumala sellaisella mystillisellä tavalla kuin ennen olemme saaneet kirkonopilta kuulla, että suuri Jumala, joka on kaiken takana, olisi puristautunut yhteen ja astunut maan päälle ihmisenä, vaan hän oli ihminen, joka oli kohonnut Jumalan tietoisuuteen ja sisäisesti tullut yhdeksi Jumalan kanssa. Tällä tavoin teosofia aivan yksinkertaisesti ja järkevästi ratkaisee kysymyksen, kuka Jeesus oli, ja avaa meille uusia näköaloja. Me voimme nyt selvästi ymmärtää Jeesuksen elämäntarinan, että hän oli ihminen, joka oli noussut niin korkealle, että hän oli tullut yhdeksi Elämän Hengen kanssa ja saavuttanut kaikenlaisia henkisiä voimia, joita ei meillä muilla ole. Samat voimat ovat olleet muillakin ihmisillä, jotka ennen häntä ovat saman tien kulkeneet, ja samat voimat tulevat niille vastedes, jotka Jeesuksen jälessä kulkevat sen tien. Tällä tavoin käsitämme raamatun ihmetyöt. Olkoon, että niiden ympärille on muodostunut legendoja, mutta meidän ei tarvitse niitä silti kieltää. Niiden takana voi olla totuuden ydin. Näin tulee raamattu aivan toisenlaiseksi kirjaksi. Nyt emme evankeliumeissa lue kaukaisesta olennosta, jonka kanssa meillä ei ole mitään tekemistä, vaan ihmisestä, joka on saavuttanut sellaisen asteen kehityksessään, jonka me kerran tulemme saavuttamaan. Kerran tämä tulee olemaan meidänkin historiamme. Uudessa valossa esiintyy meille nyt kertomus Jeesuksesta. Kirkon vastaus, että Jeesus oli Jumala, sisältää yhden puolen totuudesta — tai kumpikin vastaus sisältää koko totuuden, riippuen siitä, miltä puolelta sitä katsomme. Aina näet, kun ymmärrämme totuuden, niin siinä vastakkaiset mielipiteet sulautuvat yhteen.

Kun nyt tällainen opettaja kuin Jeesus esiintyy maan päällä, voi hän meille ihmisille näyttää mitä elämä on, ja neuvoa meille tien, kuinka me voimme päästä samaan täydellisyyteen kuin hän on päässyt. Näin ovat

kaikki suuret opettajat tehneet. He ovat sanoneet: seuratkaa minua, niin saavutatte saman totuuden, minkä minä olen saavuttanut. Kun täydellinen ihminen saa tehtäväkseen astua ulos maailmaan, niin hän suuremmoisella tavalla uhrautuu ihmisten puolesta. Kun hän astuu meidän joukkoomme, on kuin huuto hänestä kaikuisi yli sielujen maailman: „Tulkaa minun luokseni; minä voin teitä opastaa oikealle tielle, minä voin teille näyttää elämän tien, luottakaa minuun ja te totisesti saavutatte totuuden ja autuuden“. Hän ottaa suuren edesvastuun päällensä tullessaan ihmisten keskuuteen luomaan uskonnon, mahtavan henkisen liikkeen. Hän kutsuu ympärilleen inhimillisiä sieluja tahtoen opastaa heitä Jumalan luo, ja tämä on hänen esiintymisensä, hänen uhrauksensa suuri salaisuus. Hän on totisesti antanut oman henkensä meidän puolestamme ja ikäänkuin sitonut itsensä meihin. Kun hän on tullut Jumalaksi siten että jumalallinen elämä on hänessä tullut eläväksi, on hän tullut itsetietoisesti kuolemattomaksi. Me muut ihmiset kuolemme ja synnymme jälleen, mutta sellainen suuri ihminen kuin Jeesus on itsetietoisesti kuolematon ja hänen suuri uhrauksensa on siinä, että hän jää tänne maan päälle ihmisten opettajaksi, niitten sielujen holhoojaksi, ystäväksi, jotka hänen ääntänsä kuulevat ja häneen uskovat ja luottavat. Kaikista ihmisistä, jotka syntyvät kristilliseen maailmaan ja kutsuvat itseään kristityiksi ja sielussaan tuntevat Jeesuksen opettajakseen, niistä todella Jeesus pitää huolta, niistä hän on vastuunalainen Jumalan edessä ja hänen tehtävänsä on koota ne kaikki ja johtaa Jumalan luo. Sentähden Jeesus elää vielä tänäpäivänä personana; en tarkoita, että hän eläisi jossakin näkymättömissä, sydämessämme, hengessämme, vaan tarkoitan, että Jeesus Kristus, tuo ihmeellinen ihminen, tuo täydellinen olento elää tänä päivänä meidän keskellämme samaten kuin elävät muiden uskontojen suuret Mestarit. He muodostavat suuren veljeskunnan ja ovat ihmiskunnan valona, ja he odottavat, että meistä ihmisistä silloin tällöin tulisi joku heidän opetuslapsikseen. Tänapäivänä niinkuin 2000 vuotta sitten, niinkuin kaikkina vuosisatoina me voimme päästä heidän opetuslapsikseen. Se ihminen, joka tahtoo kulkea Jeesuksen jälessä ja noudattaen hänen neuvojaan, häneen uskoen ja luottaen kehittää itsessään jumalallista elämää, joka meissä kaikissa kytee, hän voi tulla Jeesuksen opetuslapsiksi. Elämä on suuri ja vakava todellisuus, sillä on ihmeellinen päämääri. Me ihmiset emme ole yksiksemme heitettyt vaan keskellämme on suuria opettajia, vaikka he ovat silmillemme näkymättömiä. Me emme heitä huomaa, ennenkuin sydämässämme heidät opimme tuntemaan, ennenkuin ymmärrämme, että voimme ruveta heitä seuraamaan. Silloin vasta he ilmestyvät meille.

Tämä on se suuri sanoma, jonka teosofia on tuonut kristikunnalle, että Jeesus elää ja kutsuu luokseen opetuslapsia. Hän odottaa, että me ihmiset, jotka olemme niin lyhytnäköisiä, niin pintapuolisia, ymmärtäisimme, että elämällä on vakava sisältö, suuri päämääri, ja että tahtoisimme ruveta pyrkimään ihannetta kohti, totuuden tietoon. Hän sanoo: herätkää sydämässänne ja hengessänne tuntemaan keitä te olette. Tässä ei ole kysymyksessä minkäänlainen usko järjettömiin opinkappaleihin, vaan ainoastaan usko siihen, että ihminen on jumalallinen olento.

II.

Soveltuuko Jeesuksen oppi nykyajan ihmiselle?

Se kysymys, jonka olen pannut otsakkeeksi tälle esitelmälle, „soveltuuko Jeesuksen oppi nykyajan ihmiselle?“ ei ole tuulesta temmattu, sillä usein saadaan kuulla tällainen väite: „Uskonto on jotakin peräti epäkäytännöllistä, haaveellista, epätieteellistä, se on tyhjänpäiväistä aateskelua ja tunteissa elämistä. Se ei sovi käytännölliselle, ajattelevalle ihmiselle, joka tahtoo elää tätä elämää sellaisena kuin se nyt on, elää eikä ainoastaan kuolla“.

Tämä käsitys on tavallinen ihmisillä, jotka ovat vapautuneet sokean uskon kahleista; he ovat ikäänkuin löytäneet uuden vapauden, sellaisen, josta heillä ennen ei ollut aavistustakaan, ja siitä riemastuneina he sangen ankarasti arvostelevat entisiä kahleitaan. Mutta tämä käsitys on monilla sellaisillakin, jotka uskonnolla ymmärtävät aivan toista kuin sokeata uskoa kirkon oppeihin, jotka käsittävät, että uskonto on jotakin vakavampaa ja syvempää, että se itse asiassa on suuren Mestarin opetusten seuraamista ja hänen jäljissään vaeltamista. Niinpä kristinusko heidän mielestään ei ole uskomista kirkolliskokousten säätämiin dogmeihin vaan Jeesuksen seuraamista, se on Jeesuksen pitämistä opettajana ja vapahtajana tietämättömyydestä ja synnistä. Ja kuitenkin nämä ihmiset sanovat: Jeesuksen oppi voi olla hyvä, mutta se ei sovi meidän ajallemme; me olemme kasvaneet siitä pois.

Mehän tiedämme, kuinka Leo Tolstoi Venäjällä on omantunnonmukaisesti ja rehellisesti tahtonut ottaa selvän siitä, mikä on Jeesuksen oikea oppi, ja koettanut sitä seurata. Nyt monet ihmiset, jotka ovat jättäneet dogmiuskon, voivat tunnustaa, että Tolstoi on tunnollisemmin ja terävämmin kuin kukaan muu meidän ajallemme tuonut esiin Jeesuksen opin olennaiset piirteet; monet tunnustavat, että Tolstoin käsitys Jeesuksen opista on likimpänä totuutta ja että Jeesus todella on niin voinut tarkoittaa, mutta he lisäävät: sitä on kerrassaan mahdoton seurata nykyajan ihmisen, sillä ei ole mitään arvoa käytännössä.

Tämä on aivan tavallinen mielipide ja sentähden onkin luonnollista, että teemme kysymyksen: soveltuuko Jeesuksen oppi käytännölliselle ihmiselle? Tätä kysymystä tahtoisin teosofian kannalta valaista.

Viime esitelmässäni tahdoin osottaa, että Jeesus — niinkuin muutkin suuret uskonnonperustajat — oli ihminen, joka oli saavuttanut maallisen olemassaolon päämäärän, toteuttanut ihmiskunnan ihanteen ja päässyt Jumalan yhteyteen, niin että hän saattoi sanoa: „minä ja isä olemme yhtä“ ja „joka minut näkee, hän näkee isän“. Jos lähdemme tästä edellytyksestä, että Jeesus oli täydellinen ihminen ja että se elämä, jota hän eli, on ehdotonta todellisuutta ja että Jeesuksen tehtävä oli julistaa ihmisille, kuinka he voivat päästä tähän samaan tilaan, jos tästä edellytyksestä lähdemme, täytyy meidän tunnustaa, ettei uskonto suinkaan ole mitään epäkäytännöllistä. Jos ihmiselämällä on tarkoitus ja jos tämä tarkoitus on saada täysi tieto elämän salaisuudesta ja yhtyä Jumalaan, siihen elämään, joka on koko ilmenneen olemassaolon takana, siihen järkeen ja itsetietoisuuteen, joka koko ilmennyttä maailmaa pitää yllä, jos tämä on olemassaolon tarkoitus, niin on meidän tunnustettava, että uskonto eli oppi siitä, kuinka tämä Jumalaan yhtyminen on saavutettava, ei suinkaan ole haaveellista tai epätieteellistä vaan päinvastoin korkein ja todellisin tiede — se on itse asiassa korkein ja käytännöllisin asia maan päällä. Sen pitäisi olla korkeimpien ja syvimpien tutkimustemme esineenä ja sielumme suurimpana harrastuksena.

Katsokaamme nyt, millä tavalla Jeesus esittää oppinsa, kuinka me voimme saavuttaa pelastuksen kaikesta pahasta, kaikesta synnistä ja tietämättömyydestä päästäksemme siihen epätietokäytännölliseen, henkiseen tilaan, jossa Jeesus ja Buddha, Zoroaster y. m. elivät, jotka saattoivat antaa elämänsä ihmiskunnan eteen. Mitkä ovat silloin ne lähteet, joista ammennamme tietomme tullaksemme tuntemaan Jeesuksen opin? Epäilemättä evankeliumit.

Jos me kaikesta sokeasta uskosta vapaina avaamme evankeliumit ja luemme niitä, löytäksemme niistä totuuden, niin mitä niissä huomaamme, missä järjestyksessä niitä tavallisesti ensin ymmärrämme? Varmaankin siinä järjestyksessä, että ensin pistää silmäämme kertomukset Jeesuksen elämästä. Sitten näemme Jeesuksen antavan ihmisille kaikenlaisia hyviä neuvoja, siveellisiä käskyjä ja sanovan: seuratkaa näitä, tehkää niinkuin sanon, niin tulette autuaiksi, saatte totuuden tiedon. Ja hänen sanansa koskettavat syvimpiä kieliä sisässämme, ne voivat lohduttaa ja antaa voimaa ja apua epäilysten ja epätoivon hetkinä. Mutta kolmanneksi huomaamme evankeliumeja lukiessamme, että Jeesus puhuu paljon vertauksissa, jotka ovat sattuvia ja kauniita ja joissa piilee syvempi merkitys alla. Tässä järjestyksessä ymmärrämme tavallisesti evankeliumeja: ensiksi huomaamme elämäkerran, toiseksi siveelliset neuvot ja kolmanneksi vertaukset. Mutta jos tahdomme evankeliumeja lukea tarkasti niihin syventymällä, silloin luemme niitä päinvastaisessa järjestyksessä. Kun luemme niitä henkisillä silmillä, huomaamme ensiksi Jeesuksen vertaukset, sitten hänen siveelliset neuvonsa ja vasta kolmanneksi hänen elämäkertansa, ja silloin nämä kolme puolta astuvat silmäämme eteen aivan uudessa valossa, me ymmärrämme niitä aivan uudella tavalla.

Että tämä on oikea tapa lukea, todistavat evankeliumit itse. Muistakaamme, kuinka niissä nimenomaan kerrotaan, että Jeesus teki jyrkän eron seuraajiensa välillä. Taustana näkyy suuria kansanjoukkoja ja Jeesuksen vihollisia, mutta niidenkin joukossa, jotka Jeesusta seurasivat, voimme huomata tarkan eron kahdenlaisten seuraajien välillä. Meillä on ensiksi hänen opetuslapsensa, jotka aina olivat hänen ympärillään, ja toiseksi ne joukot, jotka mielellään kuuntelivat hänen puheitaan, ja raamattu sanoo nimenomaan, että Jeesus opetti salassa opetuslapsiaan, hän selitti heille yksityisesti taivaan valtakunnan salaisuuksia mutta muulle kansalle hän puhui vertauksissa. Siis hän ihan tarkasti erotti kansan, joka kuunteli hänen sanojaan, ja opetuslapset, jotka seurasivat häntä ja ymmärsivät hänen oppiansa sisäisen tarkoituksen. Jos nyt tahdomme tutkia hänen oppiaan, emme tietysti heti voi asettua opetuslasten vaan ensin kansan kannalle. Meidän täytyy aivan samalla tavoin tulla Jeesusta ymmärtämään kuin hänen kulkiessaan maan päällä. Vasta kun olemme käsittäneet, mitä Jeesus puhui kansalle, voimme ehkä tulla hänen opetuslapsikseen ja ymmärtää hänen siveellisten opetustensa sisäisen hengen. Tässä järjestyksessä siis pitää meidän lukea evankeliumeja.

Ryhtykäämme evankeliumeja lukemaan. Mateuksen evankeliumi alkaa puhua Jeesuksen esiintymisestä kertomalla, kuinka hän vaelsi ympäri Galileaa opettaen synagogissa ja saarnaten valtakunnan evankeliumia. Jeesus kulki ympäri puhuen taivasten valtakunnasta. Ja me tulemme heti ajatelleeksi: Mitä oli se taivaan valtakunnan evankeliumi, jota Jeesus saarnasi? Mieleemme muistuu, mitä siitä olemme kuulleet. Kirkko opettaa, että taivaan valtakunta on tila kuoleman jälkeen, eli oikeammin viimeisen tuomion jälkeen, sellainen tila, johon kaikki Jumalalle otolliset pääsevät. Tämä on tavallinen käsitys taivaan valtakunnasta. Mutta jos me luemme evankeliumeja tarkasti, kysymme, onkohan Jeesus tätä tarkottanut. Näemme esim. että rikkaan on vaikeampi päästä taivasten valtakuntaan kuin köyhän. Keskiajalla saarnasikin kirkko köyhille lohdutukseksi: „olkaa tyytyväiset, levolliset, älkää napisko. Kuoleman jälkeen saatte iloita ja rikkaat saavat kärsiä“. Näin opetti kirkko, mutta se nähtävästi itse ei paljon välittänyt taivaan valtakunnasta, sillä se pyrki rikkauteen, valtaan, loistoon — ja saavuttikin sen. Tarkottiko Jeesus kuolemanjälkeistä tilaa taivasten valtakunnalla? Ei suinkaan, sillä kuoleman jälkeisiä asioita voidaan tutkia, ja ne ihmiset, jotka voivat nähdä kuoleman jälkeiseen olotilaan, tietävät, ettei siinä tilassa tule lainkaan kysymykseen, onko ihminen ollut köyhä vai rikas. Siellä kysytään ainoastaan, millainen ihminen itse on sielussaan ollut. Ja sellainen kuin ihminen on ollut fyysisessä elämässään, sellainen tulee hän olemaan kuolemankin jälkeen eikä siinä kysytä köyhyyttä, ei rikkautta. Jeesus ei voinut tarkottaa taivaan valtakunnalla kuoleman jälkeistä tilaa, jos hän kerran oli ihmisten suuri opettaja. Myöskin on väitetty, että taivasten valtakunta on „tuhatvuotinen valtakunta“, joka tulee maan päälle ja jossa rauha ja sopusointu vallitsee. Onkohan Jeesus sitä tarkottanut? Mahdollisesti on lähempänä hänen opetuksiaan, että tämä tuhatvuotinen valtakunta on niiden ihmisten veljeskunta, jotka uskovat rakkauden ihanteeseen, ja että mitä enemmän ihmiset alkavat uskoa tähän ihanteeseen, sitä enemmän toteutuu ihmisten kesken veljeys maan päällä. Mutta kun tarkalla huomiolla tutkimme evankeliumeja, silloin meille kuitenkin selviää aivan toinen asia, että nim. taivaan valtakunta on jotakin, joka on paljon lähempänä meitä. Ei se ole tuollainen kaukainen tuhatvuotinen valtakunta, joka

kerran toteutuu maan päällä, kun niin ja niin monta ihmistä on tullut siihen, vaan se on meitä paljon lähempänä. Ajatelkaamme niitä ihmisiä, jotka Jeesusta seurasivat kuunnellen hänen opetuksiaan. He miettivät itsekseen, mitä hän mahtoi tarkoittaa taivaan valtakunnalla. Ja he ymmärsivät, että taivaan eli Jumalan valtakunta oli sellainen paikka eli sellainen tila, missä Jumala hallitsi, se Isä, josta Jeesus puhui. Voidakseen tulla Jumalan valtakuntaan piti ihmisen tulla johonkin suhteeseen ja yhteyteen Jumalan kanssa, piti asettua samalle kannalle kuin Jeesus Isäänsä — Jumalaan, elämään nähden yleensä. Luonnollisin kysymys heille siis oli: millainen on tuo Jeesus, joka Jumalan valtakunnasta saarnaa? Ja he huomasivat katsellessaan hänen elämäänsä ja ajatellessaan hänen käytöstään, että hän oli ihminen, jota todella ennen kaikkea saattoi sanoa hyväksi. Hän tosin itse sanoi: „Miksi kutsut minua hyväksi? Ei kukaan ole hyvä muu kuin Jumala“. Mutta se, että häntä kutsuttiin hyväksi, osottaa juuri, että hän teki sen vaikutuksen kaikkiin kuuntelijoihin. Hän oli lempeä, rakastavainen, anteeksiantava, eriskummainen ihminen. Kaikkein täytyi myöntää, jotka hänen näkivät, että siinä on ihanne-ihminen, korkein, mitä kukaan oli voinut ajatella. Muistatte tuon kauniin kertomuksen Sakeuksesta. Kun Jeesus sanoi hänelle tulevansa hänen vieraakseen, niin Sakeus ihastui siitä, että niin hyvä, niin suuri ihminen tuli hänen, publikaanin ja syntisen luo, ja hänen sydämensä aivan sulii ja hän sammalsi: „minä annan puolet omaisuudestani vaivaisille ja jos olen jotakin vääryydellä ottanut, maksan sen nelikertaisesti takaisin“. Sillä tavalla vaikutti Jeesuksen persona. Tämä kertomus todistaa, kuinka mahtavasti Jeesus vaikutti, koska ihminen saattoi kokonaan muuttua sillä hetkellä, kun hän huomasi, että tuo merkillinen mies oli hänelle hyvä.

Sentähden on luonnollista, että jokainen kansasta ymmärsi hyvyyden olevan jotakin, mikä vei Jumalan valtakuntaan. Jumalan valtakunta on hyvän valtakunta. Ja sitten Jeesus selitti: Jumalan valtakunta on teissä itsessänne, sitä ei voi nähdä ja osottaa: kas tässä tai tässä on Jumalan valtakunta. Se on hyvän voima sisässänne ja ilman hyvyttä ei ole mitään yhteyttä Jumalan kanssa.

Kun tämä suuri totuus selvisi kansalle, saattoi se käsittää Jeesuksen vertaukset. Kun Jeesus esim. sanoi: Jumalan valtakunta on kuin sinapinsiemen, joka kasvaa suureksi puuksi, ymmärsivät kuulijat, että sellainen todellakin on hyvän voima. Ihminen on langennut pahaan, mutta hyvä löytyy hänessä, vaikka se olisi niin pieni kuin sinapinsiemen, ja kun ihminen kääntää siihen huomionsa, niin se kasvaa ja tulee suureksi puuksi, hyvä täyttää kokonaan hänen sielunsa.

Ja toisessa vertauksessa sanoi Jeesus: taivaan valtakunta on kuin kuninkaanpojan häät, joihin yksi ihminen tuli ilman häävaatteita ja karkotettiin pois. Hyvän valtakunnassa voi viihtyä ainoastaan se ihminen, joka tahtoo pukeutua häävaatteisiin, joka tahtoo, että hyvä asuisi hänen sisässään. Vasta kun hän oppii rakastamaan hyvää ja kasvattamaan sitä itsessään, voi hän päästä kansalaiseksi Jumalan valtakuntaan.

Ja taas sanoo Jeesus yhdessä vertauksessa: Jumalan valtakunta on kuin mies, joka kylvi siemenen peltoonsa ja siitä kasvoi paljon hyvää mutta myös paljon ohdakkeita. Tällä vertauksella Jeesus osottaa, että jos tahdomme kasvaa hyvässä, pitää meidän aina kylvää hyvää siementä eikä välittää rikkaruohoista, joita myöskin kasvaa sekaan. Ihmisen ei tarvitse istuutua hautomaan sitä paha, joka on hänen sisässään, sitä syntiä jota hän on tehnyt. Elämä on sellaista, että se kuluttaa pois pahan, kunhan ihminen kääntää siitä huomionsa ja ainoastaan katsoo siihen hyvään, jonka hän itsessään huoma, ja koko sydämestään tahtoo, että hyvä hänessä kasvaisi. Elämä kyllä antaa sellaisia kokemuksia, jotka hiovat meistä pahan vähitellen pois. Jos katsomme kristikuntaa, huomaamme, että sen surullinen tunnusmerkki juuri on tuo ainainen huoli ja ainainen valitus omasta synnistä ja huonoudesta, mutta Jeesus tahtoi kääntää ihmisten mielet pois tästä pahasta. Jos ihminen liian paljon syventyy siihen pahaan, joka on hänen sisässään, ja koettaa repiä rikkaruohot pois pellostaan, voi hän lopulta tulla niin pahaksi kuin hän ajattelee olevansa. Mutta jos hän kääntää ajatuksensa ainoastaan hyvään, silloin paha häviää hänestä huomaamatta, ja maailma näkee, kuinka hän hyvässä kasvaa.

Ja toisessa vertauksessa opettaa Jeesus, että meidän pitää niin rakastaa hyvää kuin mies, joka löysi aarteen pellostaan ja meni ja myi kaiken tavaransa voidakseen sen pellon ostaa. Meillä on niin paljon turhia harrastuksia ja huolia, mutta, se, joka pyrkii Elämän Mestarin opetuslapsiksi, hänen pitää alkaa rakastamalla

hyvää enemmän kuin mitään muuta ja käsittää, että se on suurin ja tärkein asia elämässä.

Ja mitä hyvää meidän sitten pitää rakastaa? Tähän kysymykseen vastaa Jeesus selvästi vertauksessa uskotuista talenteista. Oli herra, joka kolmelle palvelijalleen uskoi omaisuutensa, yhdelle kymmenen talenttia, toiselle viisi ja kolmannelle yhden. Sitten hän matkusti vieraalle maalle ja kun hän palasi, olivat kymmenen ja viiden talentin saajat panneet rahansa korkoa kasvamaan ja voittanut toiset kymmenen, ja heille kumpaisellekin sanoi herra: „mene rauhaan sinä hyvä palvelija“. Mutta kolmas joka oli saanut vaan yhden talentin, oli kaivanut sen maahan, ja hänelle sanoi herra: „sinä paha palvelija, mene pois ulkonaiseen pimeyteen“. Tämä vertaus osottaa, että se hyvä jota meidän pitää kasvattaa sisässämme, ei ole mitään kaavamaisista, yleispätevää, ei mitään muodollista; se ei ole mitään täydellisyyttä, joka meidän heti täytyisi tunnustaa itsellemme mahdottomaksi, vaan se on sellaista hyvää, johon meillä jo on alkua sisässämme, jonka ensimmäiset oireet jo tunnemme itsessämme, johon meillä on lahjoja ja taipumuksia. Jokaiselle ihmiselle on uskottu oma leiviskänsä, jokaisella on jotakin hyvää sisässään, jota hänen tulee kehittää.

Näemme siis, että ensimmäinen askel kaikessa uskonnessa, ensimmäinen askel Jeesuksen seuraamisessa on, että ihminen vapautuu, vapautuu muotojen siteistä, ottaa henkisen elämän omiin käsiinsä, omaan sieluunsa ja uskaltaa alkaa sitä, niinkuin hän tuntee kutsumuksensa olevan. Tässä kohden tavallisesti nykyajan ihmiset erehtyvät. He luulevat — esim. sellaiset ajattelijat kuin Ellen Key — että Jeesuksen oppi on jotakin kaavamaisista, säännönmukaista, ja sanovat sentähden: se ei kelpaa meidän aikamme ihmisille, se saattoi sopia silloin kun uskottiin sokeasti, mutta meitä se ei voi tyydyttää. Tämä riippuu väärinkäsityksestä. Jeesuksen oppi on nyt yhtä hyvä kuin ennenkin ja kuin se aina tulee olemaan. Meidän on vain tavotettava sitä ihannetta jonka itse näemme, alotettava siitä hyvästä, mikä on sisässämme. Tämä on kaikkein yksinkertaisin, rehellisin ja todellisin oppi. Ensimmäinen askel Jeesuksen seuraamisessa on tietää, että henkinen elämä on sisässä elettävä, että se on kysymys minun ja Jumalan välillä, sen suuren Elämän Hengen välillä, josta minä olen lähtenyt, ja se puhuu minussa siinä pienessä hyvässä, mikä minulla on. Jos tahdon saavuttaa totuuden tiedon, täytyy minun alottaa vain siitä hyvästä, mikä minulla on, ja kehittää sitä aivan itsenäisesti huolimatta maailmasta, huolimatta kaikesta ihmisten arvostelusta. Tämä on henkisen elämän ensimmäinen askel. Tätä Jeesus opetti kansalleen, ihmisille yleensä, vaikka vertauksissa puhuen. Hän puhui siinä muodossa, että ne, joilla totisesti oli halu omistaa hänen opetuksiaan, voivat niitä käsittää. Henkisen elämän hedelmiä ei suinkaan anneta jokaiselle, kaikki eivät saata niitä ymmärtää. Tämä on jo suuri salaisuus, että jokaisen on kehitettävä sitä hyvää, mikä hänen sisällään on, se on salaisuus, jota harvat ihmiset käytännössä ymmärtävät. Mutta vasta kun olemme uskaltaneet rohkeasti ruveta kehittämään sitä hyvää, joka on sydämessämme, alamme valmistua Jeesuksen tai jonkun muun Mestarin opetuslapsiksi. Sitten vasta alkaa toisenlainen elämä, toisenlainen kehitysjakso. Me voimme päästä opetuslapsiksi.

Tämä käy niin, että otamme esim. Jeesuksen opettajaksemme. Koska olemme kristityitä ja lapsuudesta asti olemme tutustuneet hänen opetuksiinsa, tahdomme luonnollisesti häntä seurata. Silloin otamme uuden testamentin käteemme ja luemme siitä, mitä hän opetti opetuslapsilleen. Mateuksen evankeliumissa löydämme heti kohdan, jossa sanotaan, että Jeesus meni ylös vuorelle ja opetuslapset kokoontuivat hänen ympärilleen ja hän puhui heille. Ja sitten seuraa tuo kaunis ja suuremoinen vuorisaarna. Siitä vuorisaarnasta luullaan aina, että se on kaikille saarnattu. Niin tietysti, jos se käsitetään pintapuolisesti, kauniina sanoina ilman merkitystä, mutta sanotaanhan evankeliumissa nimenomaan, että vuorisaarnassa Jeesus puhui opetuslapsille, jotka olivat hänen ympärillään, eikä suurille kansajoukoille. Jos tarkasti luemme vuorisaarnan, huomaamme siinä Jeesuksen viisi käskyä, joista Tolstoi puhuu. Niitä ei meidän kirkkomme ole huomannut. Se opettaa yhä Mooseksen kymmeniä käskyjä, mutta Jeesuksen viittä käskyä pidetään kauneina lauseina, joille ei voi antaa mitään käytännöllistä arvoa, koska eivät sovellu „nykyajan“ ihmisille. Ne eivät lainkaan sovellu ihmisille, jotka ovat kiinni himoissaan, jotka vielä tavoittelevat itsekkäitä päämääriä, — niille eivät Jeesuksen käskyt lainkaan kelpaa. Mutta kun huomaamme, että Jeesus niitä opettaakin sellaisille, jotka jo ovat kulkeneet tuon ensimmäisen askeleen, luopuneet pahasta ja alkaneet kehittää hyvän voimaa itsessään, silloin meille aivan uudessa valossa selviää, että Jeesuksen käskyt ovat aivan välttämättömiä niille, jotka totisesti tahtovat kehittyä henkisesti. Mitkä ovat nämä viisi käskyä? Ensimmäinen on: te olette kuulleet sanotuiksi vanhoille: sinun ei pidä tappaman. Mutta minä sanon teille:

älkää suuttuko, älkää vihastuko. Me tiedämme, että maailmassa rehellinen suuttumus on usein kaunista, ulkonainen tyyneys joskus alhaista, mutta Jeesus sanoi opetuslapsilleen: ei ole ollenkaan kylliksi, ettette saa tappaa, vaan ette saa sisässänne, hengessänne loukkaantua eikä suuttua. Sisäinen ihmisenne on oleva totisesti hyvä ja anteeksiantavainen. Teidän pitää niin puhdistaa itsenne, ettette koskaan suutu sisässänne.

Ja toisessa käskyssä sanoo Jeesus: vanhoille on sanottu: silmä silmästä ja hammas hampaasta, mutta minä sanon teille: älkää olko pahaa vastaan. Tämä on aivan järjetön käsky maailman ihmiselle, sillä tiedämme, että koko yhteiskunta on rakennettu sille pohjalle, ettei tätä käskyä noudateta. Mitä ovat kaikki lakimme? Mitä muuta kuin itsemme suojelemista pahoilta ihmisiltä. Aina tahdotaan vain vastustaa pahaa. Mutta se ihminen, joka on tullut Jeesuksen opetuslapseksi, tai päättänyt totisesti siihen pyrkiä, hän saa Jeesukselta kuulla: et saa koskaan millään tavoin vastustaa pahaa. Sielusi sisimmästä pitää lähteä sellainen tyyni tieto, ettei pahaa saa vastustaa, sentähden ettei ole mitään ulkonaista pahaa. Ei ole mitään pahaa, joka voi sinua kohdata. Jeesuksen opetuslapsi tietää, että se paha, joka häntä kohtaa, on hänen kohtalonsa, se johtuu hänen omista teoistaan edellisissä elämässään. Ei siis ole olemassa ulkonaista pahaa. Meidän pitää ilolla ottaa vastaan ja tyytyä kaikkeen: silloin voitamme pahan. Pahaa ei voi koskaan pahalla voittaa, paha voitetaan ainoastaan hyvällä. Tämän ymmärtää Jeesuksen opetuslapsi aivan selvästi, mutta maailma ei voi sitä ymmärtää. Se ihminen yksin, joka antautuu Jeesuksen johdettavaksi, ymmärtää tämän salaisuuden.

Ja vielä sanoo Jeesus: älkää koskaan vannoko, puheenne olkoon aina: on ja ei. Opetuslapsen pitää tietää, että hänen puheensa ja kielensä on pyhä, että hänellä on kieli sitä varten, että se puhuisi ainoastaan totuuden sanoja, eikä sen tarvitse vannoa tai vakuuttaa, koska sen aina täytyy puhua vain totuutta.

Ja Jeesuksen viides käsky kuuluu: älkää rakastako vain omaisianne vaan myöskin vihollisia, ei ainoastaan omaa kansaanne vaan muitakin kansoja, olkaa hyviä kaikille ihmisille. Ne ihmiset, jotka ovat teidän persoonallisia vihamiehiänne, olkoot ne sydämessänne parhaita ystäviänne, siunatkaa heitä, tehkää heille hyvää. Ihminen, jolla on maailman mieli, ei voi tätä ymmärtää, sillä hänestä on aivan luonnollista tuntee vihamielisyyttä vihollistaan kohtaan. Hän ei voi sitä välttää, hän olisi ulkokullattu, jos hän koettaisi sitä salata, mutta Jeesuksen opetuslapsi tietää, että hänen täytyy ensi päivästä asti tulla sellaiseksi ihmiseksi, joka ei tunne mitään muuta kuin rakkautta ja suurta hellyyttä kaikkia ihmisiä kohtaan.

Ja vielä eräässä käskyssä Jeesus sanoo: älkää koskaan katsoko naista himoitaksenne häntä. Tämä käsky on myöskin merkillinen. Sitä ei voi ollenkaan ymmärtää ihminen sellainen, joka ei tahdo olla Jeesuksen opetuslapsi, joka ei ole himoistaan vapautunut, siten että hän itsetietoisesti kulkisi hyvään päin. Mutta se ihminen, joka on vihkinyt elämänsä taivaan valtakunnalle, hän ymmärtää sen, minkä jokainen ihminen nuoruudessaan ymmärtää, että puhtaus on ihanaa todellisuutta, joka on jossain olemassa, että on olemassa täydellinen sisäinen viattomuus, joka kyllä kaiken tietää, kaiken läpi on nähnyt ja kaikki on kokenut, mutta niin voittanut kaiken pahan ja kaiken himon, että sielu on tulella puhdistunut ja tullut kristallinkirkaaksi. Puhtaus on todellinen suuri voima elämässä, mutta sitä tavoittelemaan voi ryhtyä ainoastaan se, joka on antautunut Jeesuksen opetuslapseksi, sillä muut kompastuvat tiellä. Mutta se ihminen, joka on ymmärtänyt, mitä tämä käsky sisältää, hän kehittyy puhtaudessa, hän tietää, ettei se ole mitään ulkonaista vaan ennen kaikkea puhtautta tunteissa, ajatuksissa. Hän tietää, että ainoa tapa puhdistaa itseään ja todella nousta korkeaan siveelliseen puhtauteen, on ensin puhdistaa sisäinen ihmisenne, sydän, josta kaikki saasta lähtee. Ei se käy siten että alotetaan puhdistamalla ruumista ja ulkonaista käytöstä, vaan siten että teemme sisäisen sielumme, ajatus- ja tunne-elämämme niin puhtaaksi, niin kirkaaksi, että se voi seisoa Jumalan kasvojen edessä.

Mitä siis opimme Jeesukselta ja suurilta uskonnonopettajilta?

Että on olemassa aivan ihmeellinen elämä, henkinen elämä, jonka ensimmäinen askel on vapautuminen, vapautuminen kaikista kahleista, niin ettei mikään heikkous eikä epäily meitä sido, vaan että annamme hyvän voiman sisässämme itsestään kasvaa. Tämä on henkisen elämän ensimmäinen askel, ja toinen on se, että me tulemme jonkun Mestarin esim. Jeesuksen opetuslapsiksi. Silloin kuljemme eteenpäin tiellä, jolla

totisesti vapaudumme kaikesta pahasta ja kehitämme kaikkea hyvää, ja tämän henkisen kehityksen tiellä meissä kasvaa totuuden tieto. Sillä tiellä lopulta saavutamme tiedon kaikesta, saavutamme jumalallisen elämän.

Eikö totta? Kun ymmärrämme, että totisesti on olemassa henkinen elämä, silloin tunnustamme, että uskonto on tiedettä, että suuret uskonnonopettajat ovat olleet kaikkein käytännöllisimmät, tieteellisimmät ja tarpeellisimmat ihmiset maan päällä, sillä mitä olisimme ilman heitä?

III.

Onko kristinuskolla salainen puoli?

Uskovaiset kristityt nähdessään tämän otsakkeen ovat epäilemättä sangen valmiit itseksensä huudahtamaan: „salainenko puoli kristinuskolla! Mitä merkillistä humpuukia sekin on?“ Ja he selittävät: „kristinuskolla ei ole mitään salaista puolta, kristinuskko on yksinkertainen ja selvä, uskovaisille autuuden lähde, mutta kieltäjille pilkkaa ja „kreikkalaisille“ s. o. sivistyneille hulluutta“. Näin sanovat uskovaiset. He ratkaisevat tämän kysymyksen leikkaamalla sen poikki: ei ole salaista puolta.

Mutta toiselta puolen näemme, että kristinuskko sellaisena kuin sitä täällä opetetaan, ei tyydytä kaikkia ihmisiä. Yhä useampia ajattelevia ihmisiä vieraantuu kristinuskosta ja vapautuu sokean uskon kahleista. Monet näistä oppivat vähitellen näkemään, että uskonto ei olekaan joidenkuiden oppien uskomista ja totena pitämistä vaan suuren Mestarin seuraamista elämässä. Kun he nyt näkevät, että kristinuskko todellisuudessa on Jeesuksen sanojen noudattamista ja hänen jäljissään pyrkimistä, niin he myöskin näkevät, että se kirkonoppi, johon heitä on kasvatettu uskomaan, ei ole ollenkaan samaa kuin Jeesuksen oppi. He sanovat nyt: „kirkon oppi on humpuukia, se on Paavalin keksimä teologinen järjestelmä, mutta eihän Paavali tuntenut Jeesusta persoonallisesti niinkuin muut opetuslapset vaan hän on itse oman päänsä mukaan laatinut ne opit, jotka sitten ovat tulleet viralliseksi kristinuskoksi“. He sanovat vielä: „katsokaa kuinka täynnä pimeyttä on kirkon historia! Katsokaa kuinka paljon keskiaikana vuodatettiin verta ja piinattiin ihmisiä ja tehtiin monenlaisia rikoksia kristinuskon nimessä. Paljon lempeämpiä ovat muut suuret uskonnot olleet. Buddhanoppia ei ole milloinkaan levitetty miekalla ja verellä, sen nimessä ei ole vuodatettu yhtään verenisarjaa, mutta kuinka suuri onkaan se hurmemeri, joka on vuodatettu, kun „pakanoita“ on käännetty kristinuskoon!“

Vieläpä väitetään, että uskovaiset kristityt, elleivät ole tehneet erityisiä syvempiä henkisiä kokemuksia, ovat pahoja ihmisiä, kovia niinkuin heidän Jumalansa, säälimättömiä ja valmiita syöksemään ikuiseen helvettiin kaikki ne, jotka eivät ajattele samalla tavalla kuin he. He ovat ahdasmielisiä, typeriä. Tällä tavoin arvostellaan tavallisia kristityitä. Emmekä me voi ummistaa silmiämme siltä totuudelta, että näissä sanoissa on paljon perää. Sentähden monet, jotka itseään kutsuvat teosofeiksi ja ovat löytäneet ihanteellisemmän käsityksen uskonnosta, tahtovat ankarasti arvostella kirkollista kristinuskkoa. Riemuissaan siitä, että ovat monista ennakkoluuloista vapautuneet, he tahtoisivat tuomita koko kristillisen oppi järjestelmän mielikuvituksen tuotteeksi, hylättäväksi humpuukiksi.

Mutta jos syvemmälle tunkeudutaan uskonnon ytimeen, jos tehdään syvempiä henkisiä kokemuksia ja saavutetaan enemmän tietoa, niin paljastuu uusi totuus. Teosofinen, jumalallinen viisaus, joka kaikkina aikoina on ollut kätkeytyneenä eri uskonnoissa ja meidän päivinämmme herännyt uuteen eloon teosofisen liikkeen kautta, se opettaa huomaamaan ja näkemään, että itse muodollisessa kristinopissakin on ihmeellinen totuuden ydin; se ei ole syntynyt umpimähkään eikä sitä voi arvottomana syrjäyttää, sillä sen alle kätkeytyy suuria henkisiä totuuksia. Kristilliset opit ovat vertauskuvakieltä.

Näin sanoo teosofia, ja jos tunkeudumme jumalallisen viisauden henkeen, voimme huomata, että niin totisesti on kristinuskon laita. Kaikissa kristinuskon opeissa, olkoot ne Paavalin tai kenen tahansa alkuunpanemia, on kätkeytyneenä syvempi totuus. Olen puhunut siitä, kuinka Jeesus aina katki opetuksensa vertauskuvien muotoon. Paavali oli Jeesuksen opetuslapsi; hän tosin ei tuntenut fyysillisesti Jeesusta persoonallisesti, mutta hän tunsi Jeesuksen näkymättömässä maailmassa. Tällä en tarkoita runollista mielikuvitusta, vaan tarkoitan, että se oli Paavalille itselleen järkähtämätön tieto. Hän tapasi Jeesuksen näkymättömässä maailmassa ja sai siten oppia niitä salaisuuksia, joita Jeesus muillekin opetuslapsilleen ilmotti. Paavali oli yksi niitä opetuslapsia, jotka saivat kuulla viisauden sanoja Jeesuksen omasta suusta,

niinkuin hän oli sanonut: „Minulla on vielä teille paljon sanomista, mutta ette voi sitä nyt kantaa . . . Minä en jätä teitä orvoiksi, minä tulen teidän tyköne“.

Paavalin tehtäväksi tuli jatkaa ja täydentää Jeesuksen työtä. Hän sai sen tehdä omalla tavallaan, mutta hänelle suotiin myöskin esittää sellaista viisautta, jota ei Jeesus itse voinut julistaa. Osaksi käyttäen vanhoja vertauskuvia ja malleja ja varmaankin niihin vuodattaen omaa mielikuvitustaan ja henkeään, käyttäen omaa luomiskykyään hän laati perustuksen sille järjestelmälle, josta sittemmin on tullut kirkon oppi. Hänen täytyi niinkuin kaikkien opettajain samalla kertaa paljastaa ja salata. Henkisiä totuuksia on näet vaikeata sanoa selvästi, ja toisena aikana on vaikeampi kuin toisena. Mikäli ihmiset kehittyvät ajatuskyvylltään, sikäli voi enemmän teoretista eli tietopuolista totuudenoppia heille ilmoittaa. Mutta niinkauankaan ihmiset vielä ovat ymmärrykseltään heikkoja, täytyy henkiset totuudet pukea vertauskuvien muotoon, niinkuin lapsille havainnollisesti annetaan opetusta. Suuret opettajat ovat aina olleet ja ovat vielä tänä päivänä pakotetut turvautumaan kuviin ja salakieleen. Mutta on sellaisia asioita, joista nyttemmin voidaan vapaasti puhua, vaikka ne ennen ovat olleet kätkeytyä pitkin kristillisen kirkon historiaa. Tätä nykyä voidaan yleisemmin kuin ennen käsittää mitä Paavali on opeillaan tarkottanut, vaikka kirkko ei itsekään tiedä ja ymmärrä, mitä sen hartaasti säilyttämä aarre oikeastaan sisältää. Jeesus sanoi: Mooseksen istuimella istuvat kirjanoppineet ja fariseukset. Heillä on „ymmärryksen avain“ hallussaan, mutta he eivät mene itse sisälle, vaan vielä estävät muitakin pääsemästä ymmärrykseen. Kirkolla on hallussaan pyhiä asiakirjoja, jotka esittävät sen opinkappaleita, mutta kirkko on laiminlyönyt käyttäen niitä avaimia, joita sillä alunpitäin oli hallussaan. Kirkko on noussut ulkonaiseksi virkalaitokseksi, niin että sen opettajat ovat jonkinlaisia viranomaisia, joilla ei suinkaan ole oppiansa merkityksestä selvä ymmärrys vaan tyytyvät levittämään muodollista opetusta ymmärtämättä itsekään mitä se merkitsee. Näin on tapahtunut kaikissa uskonnoissa. Alussa tiedetään, mitä uskonto merkitsee, mutta sittemmin levitetään vain muodollista oppia ja luullaan siinä olevan koko uskonnon, ja vähitellen unohtuu kaikki muu kuin tämä tietopuolinen kuori.

Yhtäkaikki on pimeimpänä keskiaikanakin ollut ihmisiä, jotka ovat itseään kutsuneet mystikoiksi tai teosofeiksi ja joilla on ollut syvempi käsitys kristinuskosta, mutta he eivät ole voineet puhua selvästi ja suoraan ajatuksiaan, sillä he ovat tienneet, mikä vaara uhkasi kaikkia kirkon mielipiteestä poikkeavia. Silloinhan ihmisiä hirtettiin ja kidutettiin pienimmästäkin vääräuskoisuuden epäilyksestä.

On näet huomattava, että ne, jotka ovat tulleet ulkonaisen opin vartijoiksi eivätkä tiedä sen syvempää merkitystä, käyvät ahdasmielisiksi, koviksi, julmiksi. Heidän Jumalansakin muuttuu yhtä säälimättömäksi ja on valmis ikuisesti piinaamaan niitä, jotka eivät ole nöyrästi uskoneet „hänen poikaansa“.

Nyt tahtoisin vähän puhua siitä, mikä on kirkonopin salainen merkitys. Epäilemättä sillä on montakin merkitystä. Olen vakuutettu siitä, että nämä opit ovat niin viisaasti järjestetyt, että niitä voi aukaista eri avaimilla. Mutta nyt tahdon esittää yhden puolen salaisesta sisäisestä merkityksestä, ja te voitte jokainen ottaa siitä vastaan niin paljon kuin järkenne ja omatuntonne sallii.

Kysymme siis: mikä on kirkon kristillinen maailmankatsomus? Se ei ole samaa kuin Jeesuksen oppi, vaan se on esitys ihmisen kehityksestä. Kirkko opettaa: ensimmäiset ihmiset, Aadam ja Eeva elivät paratiisissa ja Jumala oli heille käskenyt, kuinka heidän tuli elää. Siellä oli eräs puu, jonka hedelmiä he eivät saaneet syödä. Mutta paratiisissa oli viettelijä, käärme, joka houkutteli heitä syömään kiellettyä hedelmää, ensin Eevaa, sitten Aadamia. Ja kun he söivät, niin heidän silmänsä aukenivat ja he huomasivat olevansa alasti ja huomasivat loukanneensa Jumalan tahtoa. Silloin Jumala ilmestyi heille ja lausui heille kirouksen: heidät ajettiin ulos paratiisista ja heidän täytyi ruveta työllä ja tuskalla ansaitsemaan leipäänsä. Me olemme kaikki Aadamin ja Eevan lapsia ja me elämme nyt ulkopuolella paratiisia. Mutta meidän tarkotuksemme on saavuttaa takaisin paratiisin onnentila, jälleen rakentaa entiselleen hyvä suhde Jumalaan. Tämä olisi kokonaan mahdotonta, koska olemme syntisiä ja olemme herättäneet Jumalan vihan, jolle Jeesus Kristus olisi tullut alas maan päälle pelastamaan meitä synnistä. Hän tuli itse alas, kuoli ristillä ja sovitti ihmiset Jumalan kanssa. Ken nyt uskoo Jeesuksen uhrikuolemaan, hän saavuttaa pelastuksen ja tulee takaisin entiseen paratiisilliseen yhteyteen Jumalan kanssa. Tämä on kristinoppi.

Nyt useimmat kristityt uskovat, että tämä on sanallisesti totta, että todella on maan päällä ollut paratiisin tapainen puutarha — onpa teologien piirissä päätetty, että se on ollut jossakin Arabian tienoilla — ja siellä Aadam ja Eeva, ihmisten kantaisät asuivat. Syntiinlankeemus on muka aivan historiallinen tapaus. Sovitus oli samaten historiallinen tapaus, se tapahtui noin parituhatta vuotta sitten. Tästä uskovaiset ovat vakuutettuja ja saavat siitä paljon voimaa henkiseen elämään. Viimemainittua tosiseikkaa emme voi kieltää emmekä tahdo. Todellisilla uskovaisilla on tosiaan uskonnollinen elämä ja rauha Jumalan kanssa, vaikka he sokeasti uskovat näihin historiallisiin tapauksiin. Tämä johtuu siitä, että kun opetus on sisällistä, vertauskuvallista, niin se vaikuttaa ihmissieluun, vaikkei se näkisikään muuta kuin ulkonaisen kuoren, vaikuttaa henkisesti herättävästi ja kasvattavasti. Sentähden voimme olla vakuutettuja siitä, että pitkin aikoja on ollut kristikunnassa henkinen elämä, vaikka oppien ulkonainen esitys on ehdottomasti ollut karkea, pintapuolinen ja ahdasmielinen.

Mitä nyt tämä oppi todellisuudessa tarkoittaa? Se on vertauskuvallinen esitys ihmisen historiasta. Mutta se ei ole niin paljon esitystä ulkonaisesti näkyvästä historiasta kuin se on esitys ihmiskunnan näkymättömästä historiasta eli jokaisen ihmissielun kehityskulusta. Tämä vertauskuva on etupäässä sielullista laatua.

Mitä on ihmissielu? Se on tajuntakeskus, lähtenyt ikuisen elämän lähteestä, Jumalasta, mutta se ei tiedä olevansa Jumala, vaan se on ikäänkuin Jumalasta eristetty. Se on jumalallisesta tulesta sinkahutettu kipinä, joka ei tiedä olevansa osa suuresta tulimerestä, mutta jonka tarkoitus on oppia tätä tuntemaan ja vähitellen itse kehittyä suureksi tuleksi. Ihmisen tarkoitus on oppia tietämään, mistä hän on tullut ja mihin hän menee, oppia itsetietoiseksi siitä, että hän on Jumalasta kotoisin, ja oppia käyttämään kaikkia niitä voimia, jotka jumalallisuudessa asuvat.

Kristinoppi on esitys siitä, miten tämä kehitys tapahtuu. Ihmissielu on ensin Jumalasta lähdeytään lapsi, viaton ja puhdas, ja sielussa on kaksi voimaa, joista käytetään nimityksiä Aadam ja Eeva. Aadam ei ole mies eikä Eeva nainen, vaan Aadam on ihmissielun miehellinen kyky eli ymmärrys ja Eeva on sielun naisellinen kyky eli tunne.

Ja mikä on paratiisikertomuksen Jumala? Hän on se ihmissielun sisässä oleva jumalallinen tahto eli voima — voisimme sanoa omantunnon ääni — joka on koko kehityksen sisäinen toimeenpanija ja ohjaaja, vaikkei sielu siitä ole yhtä tietoinen kuin myöhemmin. Entä käärme? Käärme on sielussa asuva edistyksen, tiedon halu, halu oppia tietämään hyvän ja pahan. Sillä jollei ihminen opi tietämään hyvää ja paha, ei hän voi oppia tietämään, mitä elämä on. Jos hän ei tunne paha, ei hän myöskään tunne hyvää, ja jollei hän tunne hyvää ja paha, ei hän voi valita sitä elämää, joka on Jumala. Ihmissielulle on välttämätöntä oppia tietämään paha ja hyvä ja sitä varten on kehitys olemassa.

Ensinnä on ihmissielun opittava tuntemaan paha, ja tähän häntä pakottaa tiedon halu, elämänhalu — käärme. Käärme, tuo spiraalinmuotoinen elämänvoima vie häntä aina eteenpäin, se pakottaa häntä kokemaan, jotta hän oppisi itseänsä tuntemaan. Sitä varten on Jumala luonut tämän maailman, evolveerannut sen itsestään, että nuo hänen huolestaan syntyneet tajuntakeskukset voisivat siinä kehittyä, oppia ja kokea. Sitä varten ihmissielu, jumalallinen olento, joka on lähtenyt äärettömän korkeasta maailmasta, pyrkii alas aineeseen, niinkuin sanotaan, astuu tähän aineelliseen ja muodolliseen elämään, jotta se voisi kokea ja viisastua. Se syö hyvän ja pahan tiedon puusta käärmeen kehotuksesta. Ensin Eeva, tunne, sen hyväksyy ja sitten ymmärrys, Aadam.

Voimme ottaa esimerkkejä jokapäiväisestä elämästä, jossa pienoiskoossa esiintyy se, mikä tapahtuu ihmissielun suuressa elämässä. Meidän eteemme tulee aina kiusauksia. Jos edeltäpäin tiedämme, mitä tuosta kiusauksesta seuraa ja mitä sillä on opettavana, niin velvollisuutemme on pysyä siitä kaukana ja voittaa se, meillä ei ole mitään sen kanssa tekemistä. Mutta jos ihminen ei tiedä mitä hyvää ja paha se sisältää, mitä se voi hänelle opettaa, niin hän siihen lankee. Kuitenkin hän perästäpäin tuntee: minä

lankesin, minä tein syntiä. Sillä hän silloin viisastuu ja alkaa ajatella: se on vältettävä, ja hyvä on sen vastakohta.

Näin jokainen ihmissielu tekee kokemuksia ja kasvaa. Aina ensimmäisenä tunne häntä viekottelee; ymmärrys voi ehkä jo aavistaa houkutuksen pahaksi, mutta se ei voi hillitä tunnetta, ja viimein ymmärrys myöntyy ja „lankee“. Silloin ihminen ajetaan ulos paratiisista, siitä tyyneydestä ja rauhasta, mikä hänellä oli ennen lankeemustaan. Tämä on sielullinen kokemus, joka ihmiselle tuttu. Ja se on samalla vertauskuva suuresta kehityskulusta. Ihminen on ensin maan päällä paratiisissa, mutta lankee siitä ja ajetaan ulos paratiisista, ja ihmiskuntamme nykyään elää ulkopuolella paratiisia, sillä me olemme sieluja, jotka olemme jo syöneet hyvän ja pahan tiedon puusta kauan aikaa. Me olemme nyt keskellä työtä ja tuskaa emmekä löydä rauhaa emmekä tyydytystä. Ihminen on ulkopuolella omaa itseään, hän on syventynyt aistimaailmaan ja hänellä on kaipuu takaisin paratiisiin — omaan todelliseen itseensä.

Sitten kerrotaan kristinopissa, että ihmiskunta pelastuu senkautta, että neitsyt Maria synnyttää Kristuksen. Te olette ehkä huomanneet, että apostoli Paavali asettaa Kristuksen ja Aadamin vastakohdiksi: „niinkuin kaikki ovat Aadamissa syntyneiksi tulleet, niin he Kristuksessa autuaiksi tulevat.“ Ja meidän täytyy samaten asettaa Eeva ja Maria vastakohdiksi. Nämäkään nimet, Kristus ja Maria, eivät tarkoita ulkonaisia henkilöitä vaan henkisiä voimia, sisällisiä asioita, samoin kuin nimet Adam ja Eeva. Adam oli ymmärrys ja Eeva oli tunne, ja itse asiassa tässä kuvataan, kuinka Adam on muuttuva Kristukseksi ja Eeva Mariaksi.

Ihmisen sielu, Eeva, joka lankee syntiin ja joka ensinnä tuntee vetovoimaa pahaan sentähden että sen täytyy kokea ja se tahtoo kokea — se on muuttuva Mariaksi, siksi voimaksi, joka ei tahdo enää kokea pahaa. Se on ollut Eevana niin kauan aikaa, että se jo on tuntenut kaikki pahan muodot, kaiken sen, mitä me kutsumme synniksi, ja nyt sielussa syntyy Maria, puhdas neitsyt. Sielu ei ole enää viekotteleva Eeva, joka houkuttelee ajattelevaa minää syntiin, vaan se on Maria, joka tahtoo ainoastaan hyvää. Ihmisen tunne-elämä on muuttuva Mariaksi. Siinä on salaisuus. Ihmisen sielu on muuttuva Mariaksi, puhtaaksi neitsyeeksi siten, että ihminen alkaa kulkea sitä tietä, josta eilen oli puhe, hyvän tietä, ja se tie alkaa vasta silloin, kun sielu on puhdistunut. Kristilliseltä taholta moitittiin, etten eilen puhunut lainkaan synnin tunnosta. Mutta synti on jotakin, mikä jätetään, kun meissä herää Maria. Meidän ei silloin tarvitse siihen kääntää huomiomme, sillä emme enää sitä tahdo emmekä rakasta. Kun Jeesuksen valtakuntaa alamme tahtoa, niin olemme jo hylänneet synnin. Niinkauankuin emme rakasta hyvää vaan ainoastaan katselemme sitä kaukaa, ja vaan rakastamme kaikkea pahaa ja kiusauksia, niin kauan on kyllä hyvä synnistä puhua, niin kauan tarvitaan sellaista oppia, joka tärisyttää ihmistä ja sanoo: syntiähän sinä rakastat. Mutta meidän päivinämme on paljon ihmisiä, jotka eivät enää rakasta pahaa eivätkä tunne vetovoimaa alhaisuuteen, likaisuuteen, ja silloin heille alkaa se hyvän etsiminen, jolloin sielusta kehittyy täydellisesti puhdas neitsyt. Ihminen tulee silloin aivan toisenlaiseksi olennoiksi. Ennen hänen tunteensa oli Eevaa, häveliästä ja samalla hävytöntä, mutta nyt hänen sielunsa tulee kainoksi ja puhtaaksi, ja tämä on henkisen elämän ensi askel eli aste, joka voi kestää hyvinkin kauan kulkea. Siihen voi ihmiseltä mennä monta ruumistusta, jolloin hän ainoastaan puhdistaa elämänsä ja kääntää kasvonsa pois siitä pahasta, joka on hänen sisällään.

Jokaisessa meissä on Eeva, mutta tarkoitus on, että Eevasta tulisi Maria. Meidän sielumme tulee puhdistua. Eilen puhuttiin siitä, kuinka hyvän voima meissä on pieni, mutta kuinka meidän täytyy antaa sen kasvaa ja kuinka me, vasta silloin kuin se on kasvanut suureksi, kelpaamme Mestarin opetuslapsiksi. Se aika, jolloin hyvän voima meissä kasvaa, jolloin me päättävästi sanomme itsellemme: tästä lähtien on paha pysyvä minusta kaukana — minä tahdon ainoastaan hyvää — minä vihin elämäni totuuden palvelukseen, tämä aika on sielumme Marian-aika. Tällä ajalla kasvaa ja muodostuu sielussamme vähitellen puhdas neitsyt. Inhimillinen sielumme kadottaa Eeva-maisen epäpuhtautensa. Jos olemme jossakin määrin tätä kokeneet, tunnemme, ettei sitä voi paremmalla nimellä kutsua kuin „puhdistus“. Kadotamme röyhkeyden ja käymme kainoiksi ja puhtaiksi.

Kun ihminen sitten on tällä tavoin puhdistunut, niin että hänen sielunsa täydellisesti on muuttunut neitsyt Mariaksi, joka ei muuta tahdo kuin palvella Jumalaa ja olla hänen tahdolleen kuuliainen, silloin tulee

se ihmeellinen hetki, jolloin Kristus syntyy. Ihmisen sielussa, puhtaassa neitsyessä, syntyy Kristus. Mitä on Kristus? Se ei ole samaa kuin Jeesus. Raamatussa sanotaan: „Jeesus, jota kutsuttiin Kristukseksi“. Jeesus oli ihminen, joka vaelsi maan päällä 2,000 vuotta sitten. Hän on Mestari ja elää vielä tänäpäivänä. Kristus sitävastoin on arvonimi. Se merkitsee „voideltu“, kuningas. Sitä Kristusta, joka syntyy ihmissieluun, ei siis mitenkään ole sekotettava Jeesukseen. Muistatte, kuinka Jeesus puhuu Jumalan valtakunnasta, johon hän kehottaa opetuslapsiaan pyrkimään ja jossa hän itse oli. Tämä taivaanvaltakunta korkeimmassa merkityksessään on niiden ihmisten veljeskunta, joissa Kristus on syntynyt ja elää. Pääseminen taivasten valtakuntaan merkitsee tulemistä vihityksi „valkoiseen veljeskuntaan“, johon Jeesuskin kuuluu.

Kristuksen syntyminen on sielun kehityksessä aivan uusi kokemus. Jo Maria-asteella ihminen kyllä voi ymmärtää, että kaikki olemme veljiä, että meissä kaikissa on sama henki takana, että me olemme saman isän lapsia ja että veljesrakkaus on korkein hyvä. Me voimme tämän ymmärtää ja johonkin määrin tuntea, mutta vasta kun Kristus, Jumalan Poika, syntyy sielussamme, ja me tulemme vihityiksi siihen veljeskuntaan, joka käsittää Jumalan Pojat, saamme aivan ihmeellisellä tavalla kokea, että koko ihmiskunta on yhtä, hengessä yhtä, ja että veljeys ei ole mitään ulkonaista, mitään keinotekoisista mielikuvitusta. Veljeys ei ole ainoastaan ihanne, jokaisen vapaasta tahdosta toteutettava, vaan se on suuri totuus, joka tällä hetkellä on elämän suuri ylläpitävä voima. Me kaikki ihmiset muodostamme suuren veljeskunnan, ikäänkuin yhden suuren ihmisen, ja tämä ihminen on Kristus.

Kun ihminen kerran on suuremmoisella tavalla kokenut tätä kaikkein ihmisten yhteyttä, niin alkaa hänelle Kristuksen elämä, jolloin hän ei enää elä itseään varten, vaan jolloin hän aivan kuin pakosta elää koko ihmiskuntaa varten. Hän astuu nyt ulos ihmiskunnan keskelle, antautuu heille, ja nyt alkaa hänen pitkä kärsimyshistoriansa, hänen yli-inhimillinen tuskanvaelluksensa Getsemanen kautta Golgatan vuorelle, sillä nyt kun Kristus on hänessä syntynyt, tulee sen vähitellen kasvaa täydeksi mieheksi, itsetietoiseksi Jumalan Pojaksi. Se tapahtuu siten, että hän antautuu ihmiskunnan palvelukseen ja antaa elämänsä ihmisten puolesta.

Evankeliumit kertovat juuri Kristuksen kehityshistorian. Jeesuksen elämä on vertauskuva siitä yli-inhimillisestä elämästä, jota Jumalan Poika elää. Hänen kärsimysvaelluksensa on pitkä, kunnes hän lopulta on tullut täydelliseksi, voittanut oman personallisuutensa ja ristinpuulla kuolee kaikkein ihmisten puolesta kuolettuaan viimeisenkin itsekkäisyyden jäljen. Silloin hän voi sanoa: kaikki on täytetty! ja hän nousee ylös kuolleista itsetietoisena Jumalan Poikana ja on ikuisuuksien ajaksi vapautunut kuolemasta. Hänellä on kädessään elämän ja kuoleman avaimet. Hän on korkeimman ja viimeisimmän vapautuksensa saavuttanut. Hän astuu ylös taivaaseen, yhtyy täydellisesti Jumalaan — ei siten että hän kadottaisi itsensä, vaan siten että Jumala on täydellisesti hänessä, niin että kaikki jumalallisen elämän voimat tulvaavat hänen sisäänsä. Hän on kaiken voittanut, ja hänen käsivarsillaan voi ihmiskunta levätä. Hän on kulkenut inhimillisen kehityksen päämaaliin ja nyt hänestä on tullut — Jumala.

Tämä on ihmissielun historia. Ah! missä pimeydessä ihmiskunta vaeltaa, sillä ihmiset eivät tiedä, keitä he ovat. He luulevat kaiken kuolemassa loppuvan tai luulevat, että he ulkonaisen vapahtajan avulla voivat pelastua Jumalan vihasta. Jumala ei vihaa, Jumala on rakkaus, hän on ainoastaan se käsky, että jokaisen ihmisen tulee kehittyä Jumalan Pojaksi. Se on elämän salaisuus ja vähän sitä tunnetaan — pimeydessä vaellamme. Mutta kuitenkin on nyt ikäänkuin tulemaisillaan toinen aika. Nyt tuntuu ikäänkuin aamukellot soisivat ja uusi päivä valkenisi, sillä toiselle sielulle toisensa perästä selviää se suuri totuus, että inhimillinen elämä on *tie*, tie Jumalan luo sille ihmiselle, joka uskaltaa ja tahtoo.

Huomautus lukijalle. Se joka tahtoo syventyä kristinuskon henkisiin salaisuuksiin, lukekoon Annie Besantin laajan teoksen „Kristinuskon salainen puoli“, joka on suomeksi ilmestynyt Teosofisen Kirjakaupan ja Kustannusliikkeen toimesta ja maksaa 3 markkaa, sidottuna 4: 25.